

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули

ЗАТВЕРДЖЕНО

Агробіологічний факультет

“_____” _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ (АГРОНОМІЧНО-ОЗНАЙОМЧОЇ) ПРАКТИКИ З
ДИСЦИПЛІНИ “ҐРУНТОЗНАВСТВО З ОСНОВАМИ ГЕОЛОГІЇ”**

Галузь знань	<u>Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина та продовольство</u>
Спеціальність	<u>Н1 «Агрономія»</u>
Освітня програма	<u>«Агрономія»</u>
Факультет	<u>агробіологічний</u>
Розробник:	<u>Віктор ЗАБАЛУСВ, професор, доктор с.-г. наук</u> <u>Катерина КАРАБАЧ, доцент, кандидат с.-г. наук</u>

Київ – 2026

Опис навчальної (агрономічно-ознайомчої) практики з дисципліни «Грунтознавство з основами геології»

Опис навчальної дисципліни. Навчальна (агрономічно-ознайомча) практика з ґрунтознавства проводиться на 1-му курсі денної форми навчання агробіологічного факультету, ОС «Бакалавр», спеціальність 201 «Агрономія». Тривалість практики за навчальним планом – 4 робочі дні (20 годин).

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	НІ «Агрономія»
Освітня програма	Агрономія
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Нормативна
Загальна кількість годин	20
Кількість кредитів ECTS	1
Курс	1
Семестр	2
Форма контролю	Залік

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної практики

Метою практики є реальне пізнання студентами ґрунту як особливого природного утворення, незамінного засобу виробництва, об'єкта і результату людської праці. Це пізнання повинно сприйматись в ракурсі останніх наукових досягнень і екологічних знань про ґрунтове вкриття. Для цього необхідно розвинути практичні навички студентів в галузі ґрунтознавства, схильність і здібності до творчого застосування професійних знань під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах.

Основні завдання практики:

Під час проходження практики студент, виконуючи завдання керівника практики, повинен:

- поновити знання про фактори, процеси ґрунтотворення основних типів ґрунтів ґрунтово-кліматичних зон Полісся та Лісостепу України;
- навчитись визначати довжину, крутизну та експозицію схилу, способи визначення рівня залягання ґрунтових вод;
- правильно вибрати місце для закладання ґрунтової прикопки чи розрізу з урахуванням однорідності факторів ґрунтоутворення;
- зробити прив'язку на місцевості, охарактеризувати клімат, рельєф, рослинність, ґрунтотворну породу;
- вивчити особливості морфологічних ознак генетичних горизонтів ґрунтів бази практики;

- ознайомитися з методами відбору ґрунтових зразків у польових умовах та підготовкою їх до лабораторних аналізів.

Протягом самостійної роботи студенти у поза навчальний час повинні підготуватись до виконання практичних завдань наступного дня практики, а після закінчення дня практики поступово оформлювати звіт.

Бази практики. Навчальна (агрономічно-ознайомча) практика проводиться на території Національного природного парку "Голосіївський"; відокремлених структурних підрозділів (в навчально-дослідних господарствах) та у навчально-наукових лабораторіях кафедри ґрунтознавства та охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули НУБіП України (навчальний корпус № 2).

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню: «Ґрунтознавство з основами геології».

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Керівниками навчальних практик студентів агрономічного факультету є викладачі кафедри ґрунтознавства і охорони ґрунтів ім. проф. М.К. Шикули, які протягом семестру проводять лабораторні заняття у групах, визначених згідно розподілу педагогічного навантаження, що призначаються наказами НУБіП України на бази практики в установленому порядку.

Перед початком практики проводиться вступний загальний інструктаж викладачами кафедри охорони праці НУБіП України в аудиторії та інструктаж на робочому місці спеціалістами бази практик, відповідальними за техніку

безпеки праці. При цьому студентам чітко вказують на необхідність суворого виконання прийнятих на базі практики правил охорони праці, протипожежної безпеки, внутрішнього розпорядку з обов'язковим проходженням ними інструктажів (вступного і на кожному конкретному місці роботи).

При проведенні навчальних практик, група може бути поділена на підгрупи з кількістю не менше восьми студентів.

Навчальна практика може здійснюватися як шляхом чергування з теоретичними заняттями по днях, так і неперервними періодами.

Тривалість робочого дня для студентів під час навчальної практики становить 5 академічних годин. Під час навчальної практики студенти обов'язково ведуть польові щоденники, які систематично перевіряються керівником практики.

Відповідальність за організацію, якість і результати практичного навчання студентів на базі практики покладається на керівників бази практики разом з керівником навчального закладу.

По закінченні навчальної практики студентам виставляються підсумкові бали за результатами перевірки і захисту звітів, результатів їх роботи та рівня дисципліни під час практики.

Обладнання та інструменти

Під час практики використовується наступне обладнання та інструменти: компас, GPS-навігатор, екліметр, совкова та штикова лопати, ґрунтознавчий ніж, лінійка, металеві (бурові) стакани, молоток, дерев'яний брусок, бюкси, зір пакети, розчин 10%-ної соляної кислоти.

Необхідне спорядження для 1 бригади на 1 розріз: пакети на 1 кг зразка ґрунту по горизонталі, пакет на 2-3 кг зразка для визначення структури ґрунту, великі пакети для перенесення ґрунтових зразків, папір – етикетка ґрунтової проби, який не псується у вологих умовах, маркер, олівець, ручка, зошит, газети та інший папір для висушування ґрунтових проб.

Протягом практики студенти підтримують зв'язок із викладачем за допомогою електронної пошти (____@ukr.net), у Viber та у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM.

З урахуванням зональних особливостей ґрунтового вкриття бази навчальної практики можливі наступні варіанти розподілу часу, необхідного для вивчення факторів ґрунтоутворення та відбору зразків ґрунту для подальшого проведення лабораторних аналізів.

Структура навчальної практики

День практики	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення факторів і умов ґрунтоутворення, ґрунтових режимів і процесів, просторового розміщення, ознак і властивостей основних типів ґрунтів Полісся і Лісостепу. Відбір зразків ґрунту і підготовка їх до аналізів в Розрізах №1 і №2.	5
2	Вивчення факторів і умов ґрунтоутворення, ґрунтових режимів і процесів, просторового розміщення, ознак і властивостей основних типів ґрунтів Полісся і Лісостепу. Відбір зразків ґрунту і підготовка їх до аналізів в Розрізах №3 і №4.	5
3	Вивчення факторів і умов ґрунтоутворення, ґрунтових режимів і процесів, просторового розміщення основних типів ґрунтів господарства. Дослідити рельєф та рослинний покрив території господарства. Визначити закономірності залягання ґрунтів на різних елементах рельєфу, з визначенням довжини, крутизни схилу та його експозиції.	5
4	Підготовка відібраних зразків до лабораторних аналізів (розтирання і просіювання). Оформлення польового щоденника. Підведення підсумків практики у формі отримання заліку з практики після написання підсумкового тесту чи співбесіди.	5
Разом		20

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

Кожен студент працює індивідуально. Всі роботи виконує самостійно під керівництвом викладача. Оформлює щоденник з практики з фотокаталогом об'єктів дослідження.

Формою контролю навчальної практики є залік.

Підсумки навчальної практики підводяться у формі складання індивідуальної співбесіди з викладачем або у вигляді теста. До заліку допускаються студенти, які повністю виконали програму навчальної практики і подали звітну документацію на elearn. - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3480>.

Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
День 1. Виконання програми практики. Відбір зразків з розрізів №1, 2. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	15
День 2. Виконання програми практики. Відбір зразків з розрізів №3, 4. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	15
День 3. Виконання програми практики. Відбір зразків з розрізів №5, 6. Ведення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	15
День 4. Підготовка відібраних зразків до подальших аналізів. Оформлення польового щоденника.	ПРН6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних розділів природничих і математичних наук в обсязі, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених освітньою програмою.	15
Захист звіту (ТЕСТ) або співбесіда.		40
Всього		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Навчально-методичне забезпечення

- Електронний курс навчальної практики (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3480>).
- Методичні рекомендації для проходження навчальної (агрономічно-ознайомчої) практики з дисципліни «Грунтознавство з основами геології» для студентів ОКР “Бакалавр” напряму Н1 «Агрономія» Київ, 2026

Рекомендовані джерела інформації.

- Грунтознавство з основами геології: навчальний посібник / О.Л. Тонха, Р.П. Богданович, І.В. Євпак та ін. – Київ, 2024. - 238 с.

2. Охорона ґрунтів і відтворення їх родючості: навч. посібник / В.О. Забалуєв, А.Д. Балаєв, О.Г. Тараріко та ін.; за ред. д-рів с.-г. н. проф. В.О. Забалуєва та В.В. Дегтярьова. – Вид. 2-ге, змін. і доповн. – Х.: ФОП Бровін О.В., 2017. – 348 с.

3. Інтерактивна карта ґрунтів України. Електронний ресурс:
<https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#close>

4. Карти України. / Електронний ресурс:
<https://geomap.land.kiev.ua/soil.html>